

T'ą betł'ese Canada nąne
hoʔą sehenųt'a ha yati ʔediri
gharé hołé ha

Impact Assessment
Agency of Canada

Agence d'évaluation
d'impact du Canada

Canada

ᑭᓂᓂ ᓂᓂᓂ ᓂᓂᓂ

T'A BONIDHÍ	4
BEYE T'A HŪLI	5
T'A YUNADHÉ HOK'ANETÁ HA ᑭEDIRI SÍ	6
DÍGHÍ T'A BEGHARÉ ᑭASIE HOK'ENATS'EDÉ HA	7
Dene hel sughuá ᑭᓂᓂ ᓂᓂᓂ ᑭᓂᓂ	7
T'ᓂᓂᓂ ᑭᓂᓂᓂ k'oldé besuhudí horelyᓂ ᓂᓂᓂ k'odorelyᓂ ᓂᓂᓂ	8
Denededłıne t'ᓂᓂᓂ k'oldé ᑭᓂᓂᓂ hel t'a honet'ı nodhi ts'ᓂᓂ tth'ú bel ᓂᓂᓂ	9
T'a ᓂᓂᓂ yenerenı, yek'orelyᓂ chu beł nodhı ha	10
T'ᓂᓂᓂᓂ ᓂᓂᓂ HA ᑭEDIRI GHARÉ	11
T'A HULᑭᓂ	11
T'A ᑭASIE HONET'ı HA ᑭEDIRI THELA HA	11

June 26, 2024 k'e ᓂᓂᓂ

ISBN: En106-271/2024Chp1-PDF

978-0-660-73226-8

T'a bonidhí

T'a sehnút'a ha yatí ʔediri gharé hołé ha honıdhęn (T'a hogharé hołé ha) beghare ʔası godhé hołé ha honıdhęn ʔeją hots'ı yunadhé hoʔá ʔediri t'anodher nı ghą honet'ı t'ą bet'ese hoʔą Canada k'eyaghé (T'ą bet'ese hoʔą bebası) yunadhe t'ąt'u sehnút'a ha Denededłıne haralʔa hel. T'a hogharé hołé ha ʔediri ʔerıht'ıs bek'erelyé ha yunadhé ʔası naida hadé Denededłıne haralʔa bel chu honezí dene hel. Ku ʔediri hoʔą k'ı yatı ʔek'ech'a ʔahot'ı ʔediri k'esi, Denededłıne t'ą bel nodhı hel ha, ʔeyı hoʔą dąłı hel, chu t'ą benaré dene hel tth'ı hu, kuli tthenę hı hats'edıle sı, ʔeyı hel yunadhé nodhé huk'e, hotie sehnút'a ha Denededłıne hel t'oho ʔası godhé begharęlyé hadé, t'ąt'u bet'orıdher walı sı hel.

Beye t'a huli

Ku t'oho tthot'ine n'edét hots'í dene hel t'anodher honet'í hoʔa, d'uh'ú ts'én t'at'e hoʔa d'á'í ha, dene ch'alan'yé basí hu, t'at'u ʔedets'én k'oldé chu dene hel d'á'í ghá Deneded'íne k'aʔ'ú haraldh'én tsamba ʔa nakoreldé hobasí, ʔeyí ʔa Canada n'áne hoʔa K'oldé dene hel sehenuʔa hok'enadé hijá sughuá n'ut'a ha Deneded'íne, Hotena chu Begharek'a dene hobehele. T'a bet'ese hoʔa sí harat'í sí, ku ʔediri hotie daneʔ'íh d'uh'ú t'a ʔeltth'í besuhudí hoʔa Canada yuní t'ano'ldé n'í ʔá chu ʔeyí ʔa d'uh'ú t'ahúʔa basí, chu yunadhe t'at'u dene dué halyá n'í sí ch'así ʔasí godhé ho'lé ha, t'at'u nodhí chu t'at'u ʔasí ghá nanedé basí. ʔeyí datedhé dene bel horegoth'í sehenuʔ'a, ku ʔeyí dz'íne d'ane'ft'u bek'e naidé hoʔa. Ku beghá ʔe'neredí hu dene ts'edí hu chu dene ch'alan'yé hoghedí tth'í hel hoʔa chu ts'eth'íy'é dene hel hoghedí hoʔa t'a k'oldé k'edaghé hots'í bek'eyaghé hots'én.

T'a Dene sughuá hok'aneta chu sehenuʔ'a ha ʔe'la deltth'í, 2015 k'e ʔediri ʔerih't'is nedhe holí, [T'a ʔeltth'í besuhudí hoʔa hel ʔasí k'enats'edé hoʔa](#), ʔeyí sehenuʔ'a ha bek'ets'í d'éd'í n'í bet'a t'at'u ʔasí sughuá ho'lé ha ʔe'la sehenuʔ'a. Ku ʔediri dene t'a Deltth'í k'í ʔediri [Horely'ú n'áne hoʔa t'at'u Deneded'íne bek'anotá chu besuhudí ha yatí nedhe holí](#) (UN Declaration hulyé) k'í dene ha t'a begharé ʔasí ho'lé ha hoʔa, chu t'at'u ʔeyí gharé dene he sehenuʔ'a ha Canada n'áne hoʔa yunadhé hudh'í xa. T'a bet'ese hoʔa sí ʔediri hok'enadé ha t'at'u ʔe'la ʔasí n'udh'í so hobasí t'a UN Declaration yatí holí sí k'é, ʔeyí chu Deneded'íne haral'á t'at'u bel sehóʔa sí besuhudí hoʔa t'a k'oldé t'a honet'í k'eyaghé.

Ku t'a bet'ese hoʔa sí ʔediri hok'enadé ha t'a ʔeltth'í besuhudí hoʔa chu hotié sehenuʔ'a ha ʔe'la hu'hd'él ha t'a Canada n'áne hoʔa K'oldé beyat'í k'e ʔe'la ʔasí hok'enadé ha, t'a k'oldé chu k'oldé ʔe'k'esi k'é, chu Hotena-T'a K'oldé ʔe'la sehenuʔ'a k'enadé ha. T'a bet'ese hoʔa sí ʔediri yet'orelth'í ha ʔá t'at'u yuné Deneded'íne hel ʔasí ho'lé hoʔa nodher n'í hudher ʔá, t'at'u hok'enadé hú, begharé ʔasí ʔediri ho'lé hobasí, tsamba ghet'el hu, s'laghe tsamba nalyé godhé ho'lé hu, ʔeyí hel K'oldé hobe' t'at'u dene hel yatí det'al hok'enats'edé d'á'í basí ghá. Ku t'a n'un'í dher k'í bet'a hotié ʔe'neredí benaré ʔasí nedhé k'enats'edé hijá dé bel nodh'í ha. T'at'u ʔeyí ho'le ha dé ʔediri gharé sehenuʔ'a ha yatí ʔediri gharé bel ʔasí l'á hoghedí hoʔa, ku dene yek'esi dan'ídh'í de yets'edaren'í ha chu t'a begharé t'a hoʔa tth'í hel ha Canada nask'athe ʔediri k'é de bet'a sehenuʔ'a ha k'e há.

T'a yunadhé hok'anetá ha ?ediri sí

T'a bet'ese ho?á ?ediri t'a dałtsi hodorel?łh dıghı ?ası k'e hołé ha ?ediri honet'ı hel t'a bet'ese ho?ası t'a ba t'a ttheré honıdhęn sí ?ediri nailná hadé t'a ?ełtth'ı besuhudi ho?á ghare chu t'at'u sehenıt'a ha: hotie sughuá ?eła sehenıt'á dene hel nu?á hodorel?łh, t'at'u dene ?edets'ęn k'oldé k'anetá chu t'a k'odorelyá t'a ho?á hesúhudi tth'ı hel hu, Denededłne t'a k'oldé ts'ęnı hotie nıdha t'a honet'ı k'enedé ha, dene honeltęn tth'ı ts'ęranı hu, ?eła chu yenerenı ha dałı hel.

Ku t'a horelyı hołé hadé dene yets'ęranı ho?á banet'u t'a ?eyı daiyełtsı chu hotie yenerenı ha t'a bet'ese ho?á sí bel ?ediri Denededłne hots'ı beba ?á. Ku t'a hıłtsı hası t'oho nodhı de ?edy hané ghonı t'a holı hots'ı ?eyı ?a Denededłne yeghá t'a danıdhęn sí hodorił?łh.

T'a hogharé hołé ha dene hotie ?ediri ts'edarenı ha t'a bet'ese ho?á sí hel t'a ?eła ?ası nudhı sí k'enedé ha ?ediri yatı UN Declaration k'é chu ?ediri k'e ?ası k'enedé ha:

- ✦ Dene hesúdı ho?á, yatı chu ?ası hołé t'a, t'at'u Denededłne haral?a bek'anota chu ?ediri yatı nedhé holı t'á Section 35 hulta ?ediri Nıh k'e Nąne ho?á seho?á ha yatı nedhé t'a, 1982 hots'ı, chu t'a K'oldé t'a dałtsi ho?á k'é
- ✦ Denededłne t'a bel nodhı ha tsamba nılé chu yets'ęranı bel ?ası hołé ha benaré
- ✦ Ku ?ediri dene hel nu?á-t'a hok'enedé bel nodhı ha ?eła sehenıt'á ha Denededłne bel

Tha-hots'ęn ?ası dene hel hołé ho?á t'a hogharé hołé ha t'at'u hołé ha ?ediri gharé:

- ✦ T'anodher nı ghá honet'ı hel t'at'u dene hel ?ası nodhé ts'ęn bel kohodı chu hotie yenerenı ho?á nodhı ts'ęn tth'ú, dene hel nodhı hodorel?łh de
- ✦ Denededłne bel nodhı chu t'a honet'ı dé bedı hailé ho?á
- ✦ Dene yets'ęranı chu benalé ?ası hołé ho?á denededłne t'a ?eyı bası ?ası k'odorelyá k'anotá ha hel, chu boghedı ho?á is considered, t'a honet'ı sí ghá yatı hołé de
- ✦ Denededłne lak'e nıdét ha benerıłt'ıs chu ?eyer naradé ha ?ediri t'a bet'ese ho?á hel nodhı ho?á Denededłne hel ?ası dałtsi ts'ęn tth'ú
- ✦ Hotie honeltęn hú, ?ası henerenı chu yeghá ?ası k'odorelyá ho?á t'a bet'ese ho?á sí hel chu t'a ?eyer ?eghadalana hotie haraldhęn dałı ho?á ?eyer ?eła sehenıt'á Denededłne haral?a hel

DIGHI T'A BEGHARÉ ʔASIE HOK'ENATS'EDÉ HA

Dene hel sughuá ʔasi hołé ʔediri gharé

T'á bet'ese hoʔasi hots'ı́ dene ʔediri ʔełá sehenųt'á k'énadé ha Denededı́ne haralʔa sı hel ku ʔeyı k'ı́ Denededı́ne haralʔa sı k'anota hoʔá chu t'át'u ʔedeghą k'oldé tth'ı́ hel dųhų K'oldé ts'ęn tth'ú t'ahoʔanı́ k'e, ʔeyı chu benęnę tth'ı́ k'adanełta hoʔá. ku t'á bet'ese hoʔá sı, Denededı́ne t'át'u nı́h k'e nakoreldé nı́sı k'anełta hoʔá, chu t'át'u yati nedhé t'a boghedı sı ch'ası ʔasi k'énadé hoʔáıle, ku ʔełá sehenųt'á hadé dųhų t'a hoʔası tedhé hoʔá.

Ku ʔediri t'á bet'ese hoʔá sı dene hel ʔasi sughua hok'énadé hadé t'át'u dene hel sehenųt'a ha yunadhé nailná dezą t'át'u ʔełá sehenųt'á Denededı́ne hel. Ku ʔediri bąnełt'u ʔełgharé hołé dezą t'a honet'ı́ sı tedhé, ʔediri hołé tth'ı́ hel hoʔá t'át'u ʔasi k'oldé yati, chu t'át'u begharé ʔasi k'énats'edé yati t'a hogharé hołé ha k'e. Ku ʔediri t'ahodı k'ı́, ʔełá nuhnı́ t'a K'oróhıldé de chu nęn ʔeją norodé sı ʔełá sughua ha hok'énadé hoʔá.

T'a dałtsı ha:

- ✦ T'át'u hołé ha ʔediri gharé ha ʔeją yati [Denededı́ne ts'erani ha ʔełá dełtth'ı́](#) k'e
- ✦ Denededı́ne bel t'a hoʔá sı hel ʔasi hołé ha sughuá hots'ęn t'a k'odorelyą benaré ʔasi hołé de ghą
- ✦ Ku ʔełá sehenųt'á ha dé Denededı́ne t'á bel nodhı́ ts'ęn tth'ú, hotthé ʔasi nodhı́ ts'ęn tth'ú dene hel ʔasi hok'énats'edé hoʔá t'át'u nodhı́ sı ghą
- ✦ Dene hel ʔasi hok'énats'edé hoʔá t'á ʔasi ghą k'olde t'a ttheré bel yunadhé tha-hots'ęn ʔasi hołé ha ʔełá sehenųt'á Denededı́ne t'á bel nodhı́ sı hel chu bets'edı́ t'a hołé sı ghą horelyų benaré
- ✦ Dene hel t'anodhı́ ha horelyų dene hel yati nı́t'a hoʔá ts'eré haiyorı́la nedhé naradé dąłı́ bel Denededı́ne haralʔa hots'ı́ dene ts'edı́ ha t'á bet'ese hoʔá sı t'a dałtsı sı bel
- ✦ Dene hel t'anodhı́ sı ts'ęn t'át'u bel nodher wali sı honet'ı́ hoʔá t'anodher nı́ ghą honet'ı́ Denededı́ne ʔąłnedhé hu dene godhé, sekui ts'ekui chu dene betth'ı́ narałtı́ beł chu dene ʔełghą danı́dhen sı bası
- ✦ Bel yati nı́t'a hoʔá t'á k'oldé hots'ı́ dene hel Denededı́ne t'á bel nodhı́ sı ghą benaré ʔasi hołé ts'ęn tth'ú t'a honet'ı́ sı bası hotthé sehenųt'a
- ✦ ʔediri hołé ha ts'ęn tth'ú dene hel t'á tsamba nałyá godhé k'e ʔasi hoʔası t'á K'oldé hel ʔasi k'énadé sı t'át'u nakoreldé bek'anota chu t'a hodorelʔı́h sı hel hoʔá "hotie k'énelt'e ʔasi hołé" hel ʔedeba ʔasi k'énadé k'eyaghé
- ✦ ʔediri hołé ha dene hel ʔasi nodhı́ de, chu bedı́ ha due sı, Denededı́ne haralʔa benaré t'a yati k'e ʔasi hoʔá bası, t'a hogharé hołé ha

T'ąt'u ʔedeba k'oldé besuhudí horelyų t'a k'odorelyą sı bası

Denededłıne haralʔa sı tha hots'ı t'ąt'u ʔedets'ęn k'oldé bel hoʔą nı ʔeyı k'ı hotie degharé borenıle chu necha nı t'ok'e naradé k'eyaghé. Ku ʔedırı t'a hoʔą k'ı ʔeła honaré dene he Inı chu t'ąt'u bel sehoʔą yati gharé nı yati nedhé begharé sehoʔą hıłı k'esi dıhı t'a hoʔą k'esi. Ku dene hel nohoté k'ets'ıdél hu ʔedırı Indian Act Dene ghą k'oldé yati ʔedırı hotthe hoʔą narayıs ha holı nı t'a hoʔą nı sı dene t'ą nıdel k'esi nı t'a ha. T'oho horegoth hołe hadé bets'edi ʔek'esi ʔeła ʔası k'enats'edé, chu Hotena-T'ą K'oldé ʔeła sehenı t'a k'enats'edé ha, T'ą bet'ese hoʔą sı ʔedırı hesuhúdı hoʔą Denededłıne t'a hoʔą sı, Denededłıne t'ą bel nodhı sı hotié t'a hoʔą t'anodher nı ghą honet'ı sı hel.

Denededłıne t'a benaré t'a k'odorelyą k'anotá hoʔą dene ch'alanıye hıłı t'ąt'u ʔedy hu, beyatié hu, t'a k'e daghena, behonıé hu, t'ąt'u ʔedets'ęn k'oldé bel t'a hoʔą nı Denededłıne hıłı nı sı bası. Ku t'ąt'u hołe hadé, t'a ʔası ʔełet'ı chu t'a hoʔą nı sı bası hel hoʔą. T'ą bet'ese hoʔą nı sı ʔedırı k'anotı sı Denededłıne t'a k'odorelyą sı hel t'oho nı ghą yati hołe hade bek'e ʔası nodhı ts'ęn tth'ú, Denededłıne t'a k'odorelyą yati hel ku ʔeyı yati tthı dene ch'ası bek'onı hoʔą. Sughua ʔası hołe hoʔą ʔeła sehenı t'a hadé Denededłıne haralʔa bel bet'a t'ą bet'ese hoʔą hel ʔası nezı hołe ha Denededłıne t'a k'odorelyą yati hel halyá dé.

T'a daitı ha:

- ✦ T'ą bet'ese hoʔası beyatie hotié t'oredhı ha dene ts'edi chu bel ʔası hołe ha t'oho Denededłıne t'ą bel nodhı ts'ęn tth'ú bek'oją hoʔą t'a honet'ı sı bası beyatie t'a hu, t'ąt'u ʔası k'enadé yati hel. T'ą bet'ese hoʔası bel hotie ʔası hołe hoʔą ʔedırı gharé
- ✦ Bel yati nı t'a hoʔą Denededłıne t'ą bel nodhı sı ts'ęn hotie bel t'anodhı sı k'odorelyą Denededłıne t'a k'odorelyą yati sı hel hoʔą ʔa ʔası naidá ts'ęn
- ✦ Dene hel ʔası nodher t'ąghe de t'a ʔası hołe hoʔą hotie Denededłıne naradé sı Denededłıne t'a k'odorelyą yati hel hoʔą
- ✦ Bel yati nı t'a hoʔą t'ok'e Denededłıne t'ą bel nodhı ts'ęn tth'ú ʔeyer Denededłıne naradé t'a k'odorelyą t'a honet'ı ghą yati hołe nı nıdher de
- ✦ Hotie dene nalé t'a hołe hası Denededłıne t'a k'odorelyą sı beyatié hel chu benet'ı hoʔą t'anodher nı ghą honet'ı chu begħą yati hołe hadé bel hoʔą
- ✦ ʔası nodhı hadé t'a dene ch'alanıe hoghedı chu bel nodhı ha hel hoʔą, ʔeyer dé Denededłıne haralʔa yets'eranı ha t'a k'odorelyą yati hel ʔası ha
- ✦ Ku dene hel yati nı t'a hadé chu bel nodhı ha hoghedı hoʔą t'a bech'alanıye k'e hots'ı yati hel t'ąt'u ʔedets'ęn k'oldé yati k'e

Denededłıne t'ą k'oldé ʔedırı hel t'a honet'ı nodhı ts'ęn tth'ú bel hoʔą

T'ą bet'ese hoʔą sı hotié ʔedırı ts'ęn nıʔá hoʔą yunı t'ąt'u ghıʔą ch'ası "dene datedhé hılé ts'ęn" Denededłıne "hel hołé ha". Ku ʔalı Denededłıne t'ą bel nodhı bel yatı nıt'a hoʔą hotthé ts'ęn tth'ú t'ą bet'ese hoʔą hel t'a honet'ı sı ghą chu Denededłıne-t'a honet'ı hotthé yełtı ha ba nıʔ'a hoʔą. ku ʔedırı t'a ʔası hołé ha k'ı yunı ghıʔą ch'ası sı t'a hoʔą nı chu ʔedınlı yeghą k'oldé hoʔą Denededłıne t'ąt'u ʔedets'ęn k'oldé nı k'é.

T'a hogharé hołé ha k'e nıʔ'a hadé t'ąt'u halyé ha ʔedırı t'ąt'u sehenıʔ'a yatı holı nı ʔeją UN Declaration yatı holı k'e hoʔą ʔedıhı dene hel hotthé yatı nıt'a ʔızı deʔą Duty to Consult hulyé chu t'ąt'u dene hel ʔası nodhı yatı hoʔą Denededłıne haralʔa bel t'ąt'u benęnę naré k'oldé ha. Ku ʔedırı horegoth nıʔ'a hadé dene t'ąt'u ʔedets'ęn k'oldé nı sı tedhé hası, chu Hotena-K'oldé bel ʔeła sehenıʔ'a k'e ha.

ʔedırı hołé ha:

- ✦ ʔası nodhı ts'ęn tth'ú Denededłıne t'ą bel nodhı ha yatı hołé hoʔą benare ʔası t'anodhı sı bası
- ✦ Ku Denededłıne-ʔedınlı ʔası t'a danıdhęn sı yatı net'ı hoʔą t'ąt'u t'a honet'ı nodhı sı ghą
- ✦ Bel yatı nıt'a hoʔą hotthé Denededłıne t'ą bel nodhı sı ghą, t'ąt'u ʔedırı ʔası bel t'anodhı sı ʔeyer honaré t'a honet'ı sı ghą, ku ʔeyı t'a hulʔą sı Denededłıne-ʔedınlı bet'esi t'a honet'ı sı ghą yatı hołé ha, ʔeyer de t'ą nąne hoʔą k'oldé t'a yatı hełtı sı ʔedırı yatı k'e hołé ha
- ✦ Denededłıne t'a ghą danıdhęn sı hel hoʔą, t'a hodorełıh, chu t'ąt'u ʔası nodhı sı bası yatı bel hoʔą t'ą bet'ese hoʔą-ʔası hełtı de ʔedırı t'a honet'ı beghą yatı hołé chu t'ąt'u beghą yatı ha
- ✦ Denededłıne t'ą bel nodhı ba nıʔ'a hoʔą beyatıé ʔedırı gharęʔa ha t'ą nąne hoʔą k'oldé ʔası ghą yatı nıʔa ts'ęn tth'ú
- ✦ Denededłıne t'ą bel nodhı hoʔası bek'anota hoʔą ʔası nodhı ts'ęn tth'ú yatı nılyé hadé ʔedırı in t'a honet'ı sı ghą

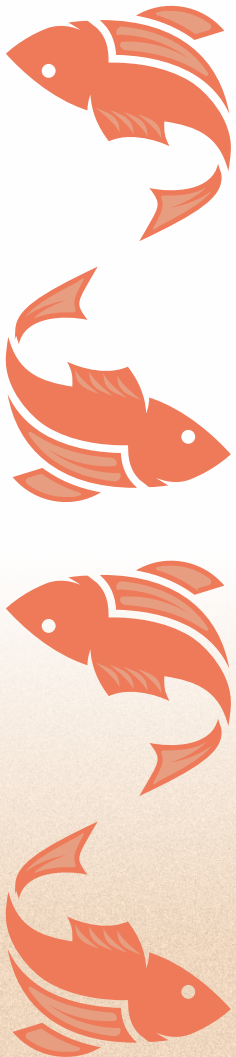
T'a ʔa dene yenerenɪ, yek'orelyʔ chu bel nodhí ha

T'ʔa bet'ese hoʔʔa sɪ ʔediri heɪtsɪ hodorelʔɪh sɪ ʔeyer honaré dene la k'e nɪdel hadé t'ok'e losɪ dene is Canada nask'athe naradé sɪ bel hoʔʔa. Ku ʔediri daɪtsɪ hadé, Denededɪne ʔeyer honaré haralʔa t'ʔa bet'ese hoʔʔa sɪ t'a danɪdhen sɪ beyatié hel hoʔʔa, ʔedɪnɪ tth'í ʔeyer la k'e nadareɫya hodorelʔɪh ha. Ku ʔeyɪ t'ahodɪ hadé ʔediri hoɫé ha dene hel hoʔʔa dɪhɪ Denededɪne haralʔa sɪ hodorelʔɪh hel t'ʔa bet'ese hoʔʔa t'a k'enadé hel. Ku ʔeyɪ t'ahodɪ hade dene la k'e nɪdel ha hotie bek'enats'edé hoʔʔa ʔediri hoɫé ts'ɛn tth'ú—ʔediri bonidhí ha t'ʔa bet'ese hoʔʔa hots'ɪ k'oldé hel horelyʔ dene ʔeyer naré naradé bel nodhí ha yatɪ k'e.

Ku ʔediri begharé ʔasɪ hoɫé ha dene ts'edí ha, bet'a besuhudɪ chu bel nodhɪ hade dene la k'e nadareɫya ha t'a dene ch'alanɪye hɪɪ sɪ hel hoʔʔa k'aʔɪ tth'í haldhen ch'asɪ hu ʔeɪk'esɪ haldhen hu ʔediri t'ʔa bet'ese hoʔʔa yeɪtsɪ hoʔʔa. Ku ʔediri k'e dene honeltɛn ʔasɪ hats'edɪ sɪ. ʔediri hel hoʔʔa t'ʔat'u ʔeyer honaré dene ha sughua nɪt'a t'ok'e losɪ Denededɪne t'a k'enadé k'anóta hel, dene yatíé, ʔasɪ daɪtsɪ daɪɪ hel, nɪh k'e nakoreɪde hel hoʔʔa.

T'a hok'enats'edé ha:

- ✦ T'ʔat'u hoɫé ha ʔediri gharé the t'ʔa bet'ese hoʔʔasɪ sɪ t'oho nɪh k'e ʔasɪ nodhí hadé begɪa yatɪ hoɫé la k'e basɪ dene nadareɫya basɪ hu t'ʔa chu t'ʔat'u dene hel t'a ʔediri gharé hoɫé ha Denededɪne hel hotthé hoɫé hoʔʔa
- ✦ T'ʔat'u hotthé hoɫé ha ʔediri gharé ha yatɪ sɪ t'a [Dene yatɪ ɪʔ ʔɪʔaghe dene nɪ k'é: Sehenɪt'a ha hoɫé ʔediri](#) ʔerihɪt'is holɪ—bet'a t'a ʔasɪ hoɫé chu t'a horená selyé ha ʔeyer Denededɪne haralʔa aɪ bel K'oldheré nedhé hots'ɪ dene hel—chu ʔediri t'oredhí hoʔʔa t'ʔa bet'ese hoʔʔa beyatié gharé Denededɪne la k'e nɪdel ts'edí ha
- ✦ Ku ʔediri hel hu [Dene sughuá hok'aneta chu sehenɪt'a ha ʔeɫa deltth'í ʔediri begharé Naidá yatɪ 57 k'e](#), dene honeltɛn hu ʔediri horelyʔ t'ʔa bet'ese hoʔʔa hots'ɪ dene ʔeghadalana hel, t'ʔa ʔasɪ ghɪ k'oldé hel hotie ʔediri henedarenɪ ha t'ok'e Denededɪne naradé sɪ begɪa, t'ʔat'u Canada hel t'a hoʔʔa sɪ basɪ, chu t'a ʔasɪ k'odorelyʔ t'a hoʔʔa yatɪ tth'í hel chu dene ch'alanɪye hɪɪ daɪɪ hel. Ku ʔeyɪ honeltɛn hadé, t'anɪɪtha ʔasɪ hɪɪ sɪ hel hoʔʔa horelyʔ ʔediri ghɪ
- ✦ Denededɪne ch'alanɪye hɪɪ chu dene yatíé ghɪ yatɪ hoʔʔa chu Denededɪne bets'ɪ ʔasɪ hɪɪ sɪ ts'edɪ hoʔʔa ʔediri t'ʔa bet'ese hoʔʔa sɪ hel, dene hel ʔasɪ nɪʔa hel, yeʔasɪ ʔasɪ heɪtsɪ hoʔʔa, t'ʔa Canada nɪne hoʔʔa K'oldé t'a heɪtsɪ datedhe t'a Denededɪne ʔasɪ bets'ɪ hɪɪ hel, ʔeyɪ chu t'ʔat'u Denededɪne yatɪ natser halyá walɪ sɪ ts'ɛn

T'at'u holé ha ?ediri gharé

Ku ?ediri dene ?ela nilyé ha t'a bet'ese ho?á bets'iqane horelyu hots'í ?ediri holé ha yuní hots'í-tañisi hots'í hu-yunadhé tha hots'én hu t'at'u begharé ?asi nailna ha dene ts'ení ha yati t'at'u begharé holé ha ?ediri nup'a ha. Ku t'a honet'í hadé t'at'u ?asi nailna horelyu t'ok'e narade beyatié hel ha, t'a bet'ese ho?á hots'í dene t'a k'énadé hel ha.

T'a hul?á

Ku t'a híltsi ha danídhén k'í horelyu nuhni, t'a bet'ese ho?á sí hotié ?ediri holé ha nezu hailyé ha chu t'at'u holé ha korailyé ha hotthé ts'én tth'u. T'at'u nodhí sí chu huldzaí ha horelyu sehudé ha heí ni h daít'u ?erih't'is holí de dene hel kohodí ha, 2024-25 ni h hudher hots'í.

T'a ?asi honet'í ha ?ediri thela ha

Ku ?ediri ni h basi ?asi k'énadé chu t'a holé ts'én honet'í (agency hulyé) denededíne hel ?eghalahanai ni ?ediri t'at'u sehnup'a t'ahot'í sí hobasi horegoth holé ha yunadhé de. Ku ?ediri tech'adie dut'eth k'í t'a ?asie Denededíne Canada nask'ath yesúdí sí benaré ?asi hupí ghá halyá sí, ni h, ni hts'í chu tu ghá. Ku ?eyi bet'a ?asi benahoní t'a ni h k'e naraidé hobasi bek'oní ho?á t'a holé huk'é. Ku t'ahot'í k'í t'a dene ?elk'ech'a narade sí Canada náné ho?á beghá halyá ?ediri kón dek'aní lahot'í beghá. Ku t'a det'is k'í nupilyé tth'í boret'í bebáné. Ku nupilye ?elari't'í ni dha ni h k'e ?asi kadanídhén, ku nupilye tth'í bek'esi ?ela ?ediri horegoth núni't'a hadé Canada nask'athé ?ela hailyé dezá, ku t'a bebání ?asi boret'í k'é t'at'u ?ela ?asi daítsi beghá sí horelyu ?ela dezá.

